

Október 15-én debütál egy nemzetközi licenctípus Magyarországon: a Creative Commons az alkotóknak teszi lehetővé, hogy szabad, vagy a jelenleginél legalábbis szabadabb feltételekkel terjeszthessék műveiket. Október 15-én debütál egy nemzetközi licenctípus Magyarországon: a Creative Commons az alkotóknak teszi lehetővé, hogy szabad, vagy a jelenleginél legalábbis szabadabb feltételekkel terjeszthessék műveiket.

Vasárnap ismertetik a nagyközönséggel azt az új licenctípust, mely könnyítené a magyar szerzői jog által megkötött kezű alkotók dolgát. Bármilyen meglepő, eddig nem volt olyan általánosan elfogadott licenctípus, melynek felhasználásával a szerzők akár ingyen, akár bizonyos korlátozással kiadhatták volna műveiket. A szabad szoftverek világából ismerős GNU licenctípust is csak szoftverekre és írásos művekre - elsősorban dokumentációkra - alkalmazták, a művészeti életben kevésbé, de leginkább egyáltalán nem volt ismert.

Kreatív közjóság, szabad mű

A Creative Commons (CC, közvetlen fordításban: kreatív közjóság, a honosítás élharcosai inkább szabad műnek nevezik) egy olyan licenctípus, mely az alkotók számára a szerzői jog négyféle védelmét, és ezek kombinációját kínálja: gyakorlatilag a tradicionális "minden jog fenntartva" helyett a "Néhány jog fenntartva" védelmet nyújtja. Ezzel együtt az alkotás használói (olvasói, nézői, el- vagy kiadói) többet tehetnek a művel, mint megszokhatták: a CC feltételeinek függvényében szabadon másolhatják, terjeszthetik, bemutathatják.

A CC-ben felkínált opciók a szerző nevének kötelező feltüntetése, a nem kereskedelmi célú felhasználás lehetősége, az alkotás módosíthatatlansága és egy úgynevezett hasonlósági licenc, ami arra utal, hogy történjék bármi is a művel, azt csak ugyanolyan feltételekkel lehet használni vagy továbbadni mint amilyen "kapta" a felhasználó az alkotótól. Ennek a négyféle feltételnek összesen 11 féle kombinációja létezik - az alkotó maga dönti el, hogy melyeket alkalmazza.

Hollywoodban nem, de másutt talán igen

Felmerül a kérdés persze, hogy miért éri meg egy alkotónak a művét például csak a neve feltüntetését kérő - egyebekben teljesen szabad - felhasználási feltételekkel továbbadnia. Bodó Balázs, a CC magyarországi honosítási projektjének tagja szerint az alkotók 90 százaléka vagy egyáltalán nem kap pénzt művéért, vagy ha kap is, nem abból él. A CC licenc használatával az alkotónak lehetősége van arra, hogy szabadabban terjessze alkotását, ami végső soron - mivel jogdíjat egyébként sem biztos, hogy kapna utána - hírneve öregbítését és terjedését szolgálja.

Persze az valószerűtlen, hogy nagy hollywoodi filmeket a jövőben CC licenccel publikálnának, ám sokan használhatnák akár amatőr alkotásaik közzétételére, akár a vélhetően csak ismertséget növelő, bevétellel nem kecsegtető alkotásaik publikálására. Bodó szerint az általuk megkeresett művészek kifejezett érdeklődéssel fogadták a CC licenctípust, sőt, a korábban közös jogkezelést végző Artisjus is pozitívan állt a kezdeményezéshez.

Jogszabályhoz igazítva

A kezdeményezés - melynek nevét a honosítók nem javasolták lefordítani, mondván, a Creative Commons tulajdonképpen egy márkanév - a világ harminc országában elfogadott licenctípust hivatott gründolni. A honosítási tevékenység túlmutat a licenc szövegének fordításán, ugyanis minden országban hozzáigazítják az ott érvényes szerzői jogi szabályozáshoz - számolt be Bodó Balázs a tevékenységükről.

Magyarországon kompromisszumot kellett kötni, mivel nálunk a reprográfiai díjakat akkor is meg kell fizetni, ha egyébként a szerző lemondott a javadalmazásról. Így a CC licenccel megjelent, esetleg ingyen terjeszthető műveket ha valaki CD-n, papíron másolná, az ezzel kapcsolatos díjat meg kell fizetnie. A másik kompromisszumot a szerzői jogi szabályozás azon

Írta: origo

2005. október 15. szombat - Módosítás: 2005. október 15. szombat

kitétele miatt kellett kötni, mely az alkotó és a felhasználó közötti relációban csak az írásban, papírra lefektetett szerződést ismeri el.

Erre azonban internetes viszonylatban minden bizonnyal nincs lehetőség, ha valaki CC licenccel tenné közzé az általa írt és előadott zeneszámokat, akkor írásban (papíron) kellene szerződést kötnie minden egyes internetezővel, aki letöltené az mp3-at. Bodó szerint a szerzői jogi törvény hamarosan megváltozik, és a nyomtatott írásbeliség követelése kimarad a törvényből, így minden akadály elhárul a CC licenc alkalmazása elől. Ennek pontos dátumáról azonban egyelőre nem tudunk meg információt az Igazságügyi Minisztériumtól.

Használd, Alkoss, Gyarapítsd!

Ha valaki - például az internetre feltett képei, zenéi, írásai - kapcsán szeretné alkalmazni a CC licenc valamelyik kombinációját, a ma még angol, de hamarosan magyar nyelven is elérhető licenckészítő alkalmazással készítheti el a megfelelő felhasználási feltételt. A licengenerátor oldalán csak azt kell kiválasztani, hogy mit védjen a jog, ezt követően egy weboldalra is beágyazható, a licencre mutató linket kap az alkotó. Szintén a CC licenc oldalán találni egy keresőt, mellyel a CC-vel kiadott, interneten található művek közt lehet keresni.

A hazai honosítási projekt résztvevői egy Kölcsey-idézet újraértelmezésével engedik szabadjára a CC-t Magyarországon: a Használd, Alkoss, Gyarapítsd! érzékelteti leginkább a licenc felhasználási lehetőségét, egyszersmind hatását is